

Svensk Idrottsmedicinsk Förening

Av Jon Karlsson och Per Renström

Svensk Idrottsmedicinsk förening (IMF); www.svenskidrottsmedicin.se har genom åren varit en av SOFs självklara samarbetspartners. IMF har en uppbyggnad och struktur som på många sätt liknar SOF, d.v.s. en ideell förening, en del av Svenska Läkaresällskapet, med runt 1 100 medlemmar. IMF är dessutom nästan lika gammal företeelse. Efter ett upprop av Erik Howu Christensson, Ragnar Gårdstam, Lennart Hult, Sten Insulander, Gunnar Malmström, Sture Rödén, Torgny Sjöstrand och Per Strömbäck antogs IMF den 9 sept 1952 som Svenska Läkaresällskapets sektion i Idrottsmedicin med Sten Insulander som ordf. IMF firade sitt 50 års jubileum 2002, i samband med Vårmötet i Göteborg.

Verksamheten bygger huvudsakligen på utbildning, kunskapsspridning och även ett nära samarbete med idrottsrörelsen på det lokala planet. Redan 1952 organiserade IMF utbildning i egen regi med ett symposium där Ivar Palmer talade om Knäledens ligamentskador, Sture Rödén om tennisarm, Rolf Ljungqvist om simmarskador och Carl Hirsch om idrottsskador i knäleden. Under 1970- och 80-talen organiserade IMF en omfattande utbildning i artroskopisk kirurgi. Nils Oretorp och Jan Gillqvist ledde ett centrum i Linköping och Ejnar Eriksson drev en omfattande utbildning med mängder av kurser och bjöd in många stora namn.

1972 arrangerades IMF:s första vårmöte i Linköping på Bengt Saltins inrådan. Närvarande var bla: Bengt Eriksson, Bengt Saltin, Gunnar Grimby, Björn Ekblom, Arthur Forsberg, Sten-Otto Liljedahl, Bertil Stener, Lars Peterson, Nils Rydell, Tönu Saartok, Per Renström. Det var 32 på middagen. 1977 öppnades IMF för icke läkare. 1978 fick IMF eget program på Riksstämman.

Sture Rödén startade under 1950 talet de s.k. skidläkarkurserna i Storlien. Bengt Saltin och Bengt Sevelius, VD i RF, föreslog att dessa skulle övergå i Idrottsmedicin och från 1978 hölls kurser i idrottsmedicin som under hela 1980-talet leddes av Bengt Eriksson, Lars Peterson och Per Renström, Bengt Saltin, Bengt Sevelius samt Arthur Forsberg.

Förutom huvudföreningen (IMF) finns dessutom livaktiga lokalföreningar i hela landet, som dels arbetar via informationsspridning (t. ex. föreläsningar, kurser etc.) och inte minst genom lokalt arbete vid idrottsstävlingar och olika arrangemang. IMF ger ut två tidskrifter, vilket är mycket likt den struktur som finns hos SOF. Den ena av dessa tidskrifter är "Svensk Idrottsmedicin", som utkommer fyra gånger om året. Tidningen är under redaktion av ortopederna Tönu Saartok, Visby, och publicerar populärvetenskaplig idrottsmedicin på svenska, artiklar om aktuella teman, referat av idrottsmedicinska avhandlingar etc. Tidningen har en funktion bland medlemmarna som mycket liknar Ortopediskt Magasin, med föreningsinformation, information om forskningsfronten och debatt. Den andra tidskriften är *Scand J of Medicine and Science in Sports (SJMSS)*, som nu är inne på sin 14:e årgång. Tidskriften ges ut i ett nordiskt samarbete av Scandinavian Foundation of Medicine and Science in Sports, den utkommer sex gånger om året och är peer-reviewed. Impactfaktorn ligger f.n. på 1,2, vilket är väl representabelt bland idrottsmedicinska tidskrifter. I denna kategori ligger tidskriften f.n. på 14 plats av 54 som finns i världen avseende impactfaktor. Jämförelsen med *Acta Orthopaedica Scandinavica* med liknade utgivning, liknade impactfaktor och nordiskt samarbete är uppenbar. Ordförandeskapet för Scandinavian Foundation roterar mellan länderna, f.n. är ortopederna Jon Karlsson, Göteborg, ordförande. Editor för SJMSS är sedan ett antal år tillbaka professor Michael Kjaer, Köpenhavns Universitet.

IMF bedriver ingen egen forskningsverksamhet, men administrerar däremot en spridning av vetenskapliga rön inom fältet Idrottsmedicin. Detta görs dels vid ett traditionellt tredagars vårmöte, som precis som SOF:s höstmöte roterar i landet och dels med ett endagsprogram på Riksstämman i

**Sveriges förste professor i
idrottsmedicin, Ejnar Eriksson,
i aktion.**

november varje år. Dessa möten bygger traditionsenligt på gästföreläsare, symposier, samt en god portion fria föredrag, där idrottsmedicinens multidisciplinära spektrum blir väl synligt. Visserligen har den ortopediska/traumatologiska forskningen haft en mycket stor plats inom idrottsmedicin, men bredden blir väl synlig avseende t. ex. fysiologi, rehabilitering (ofta hårt knutit till traumatologin) och medicin på dessa möten.

Även om traumatologin har varit mycket stark inom idrottsmedicin, och av de ortopeder som har engagerat sig inom idrottsmedicin har många blivit ledande inom sitt fält, är det viktigt att framhålla idrottsmedicinens i grunden breda struktur och multidisciplinära approach. Detta är på en och samma gång dess styrka och svaghet. Idrottsmedicin har en tendens att bli en hobby mer än ett ordinarie arbete, i motsats till vad som är fallet i många andra länder, där Idrottsmedicin är en egen specialitet. I dagens läge planeras inte att idrottsmedicin skall bli en egen specialitet.

Föreningens multidisciplinära bredd framkommer inte minst av att ordförandena in föreningen har alternerat mellan ortopeder och fysiologer/medicinare. Sedan sjuttioalet har Nils Rydell, Ejnar Eriksson, Lennart Kaijser, Lars Peterson, Bengt Eriksson, Per Renström, Åke Andren-Sandberg, Bo Berglund, Christer Rolf, Per-Anders Sölveborn, Jan Henriksson, Jon Karlsson, Per Herbertsson, Carl-Johan Sundberg varit ordförande med Harald Roos som ny ordförande kommande år.

Vad är då specifikt med idrottsmedicin, eller idrottstraumatologin? Utan tvekan finns det en särställning, avseende den omedelbara närhet till idrotten, tidigare mer markerad som elitidrott, men numera ligger största intresset på fysisk aktivitet som bedrivs i syfte att behandla eller förebygga sjukdomar. Idrottsmedicin har varit ledande i framtagandet av FYSS, ett heltäckande arbete där ledande forskare beskriver hur ett flertal sjukdomar kan behandlas, eller att risken för dessa minskas genom rätt doserad fysisk aktivitet. Arbetet har nyss utkommit i en uppmärksammad bok, men finns även på nätet (www.fyss.se). Arbetet har gjorts i ett nära samarbete med Folkhälsoinstitutet.

Den idrottstraumatologiska forskningen har traditionsenligt handlat mycket om det främre korsbandet, speciellt hos elitidrottare. De senaste åren har fokus dock ändrats, forskningsfälten fördjupats och breddats. Det finns ett nära samarbete med Centrum för Idrottsforskning (CIF, ordförande professor Per Renström, Stockholm) och de idrottstraumatologiska forskarna i Sverige. CIF stödjer bl. a. unga forskare i samband med deras forskarutbildning. Idrottsmedicin/traumatologi har idag olika starka fästen på lärosäten runt om i landet. I Umeå finns två professurer (Ronny Lorentzon och Håkan Alfredson), och där drivs omfattande idrottsmedicinsk forsknings- och utbildningsverksamhet. I Stockholm finns professur vid Karolinska Sjukhuset (Per Renström) och vid Huddinge Universitetssjukhus (Torsten Wredmark). Idrottsmedicinska forskningens Mekka var tidigare Linköping under ledning av professor Jan Gillquist. Vid ortopedkliniken i Linköping finns idag en lektorstjänst i idrottsmedicin (Lars Good) och vid Hälsouniversitet en professur (Jan Ekstrand). I Göteborg vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset finns professur med inriktning mot idrottstraumatologi (Jon Karlsson), medan det inte finns någon formaliserad tjänst vid Lunds Universitet. Trots det har det traditionsenligt under flera år bedrivits idrottstraumatologisk forskning vid Lunds Universitet (Nils Westlin, Harald Roos).

Idrottstraumatologi har en viss särställning avseende aktuella forskningsfält. Således har idrotts-traumatologiska forskare varit särskilt intresserade av minimalt invasiv kirurgi, bl. a. som föregångare inom den artroskopiska kirurgin (Ejnar Eriksson, Jan Gillquist), tidig mobilisering efter skada och operation, t. ex. användning av ortos i stället för långvarig immobilisering med gips. Detta gäller t. ex. tidig rörelseträning efter knäoperationer, hälsenerupturer, ledbandsskador och muskelskador av olika slag. De senaste åren har man också upptäckt att kroniska senproblem inte beror på inflammation, vilket var något de flesta trodde fram till nyligen. Ett annat fält där idrottstraumatologerna har varit föregångare är rehabilitering, specifikt tidig rörlighet, minskad risk för muskelhypotrofi efter skada eller operation, samt bedömning av optimal rehabilitering för att minska risken för ny skada. Trots relativt få formaliserade universitetstjänster ger samarbetet mellan ortopedin och idrottstraumatologin upphov till en stor

mängd forskningsstudier idag. Samarbetet är således utomordentligt viktigt, leder till nya och intressanta forskningsrön, och skapar nya värden

Per Renström och Jon Karlsson var tidigare ordförande och är hedersledamöter i Svensk Idrottsmedicinsk Förening